

บทที่ 6

หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่น

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายของหนังสือสารคดี
2. ประเภทของหนังสือสารคดี
3. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นเล่มที่ควรรู้จัก

สาระสำคัญ

1. หนังสือสารคดี หมายถึง หนังสือที่เสนอเนื้อเรื่องที่เขียนขึ้นจากเค้าความจริง ให้ความรู้ ข้อเท็จจริง และความเพลิดเพลิน มีลักษณะการเขียนเป็นร้อยแก้วใช้ถ้อยคำ ภาษาที่ชวนอ่าน ชวนติดตาม

2. หนังสือสารคดีมี 6 ประเภท คือ สารคดีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล สารคดีเกี่ยวกับโบราณคดีและมานุษยวิทยา สารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ สารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ สารคดีเกี่ยวกับศิลปะ และสารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป

3. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นที่วัยรุ่นควรรู้จัก โดยทั่วไปเป็นหนังสือที่ได้รับการเลือกสรรแล้ว และได้รับการคัดเลือกว่ามีคุณค่าให้สาระความรู้ข้อเท็จจริงจากประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ที่เป็นจริงและให้ความเพลิดเพลิน จากการประกวดหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 มาจนถึงปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของหนังสือสารคดีได้
2. บอกลักษณะและประเภทของหนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นได้
3. ยกตัวอย่างชื่อหนังสือสารคดีที่ได้รับการคัดเลือกว่ามีคุณค่าสำหรับวัยรุ่นได้

ปัจจุบันวัยรุ่นอยู่ในยุคของความเจริญก้าวหน้าของสารนิเทศและสรรพวิทยาการ วัยรุ่นทุกคนจะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและสังคม และจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับความจริงของสิ่งเหล่านั้น และด้วยเหตุที่วัยรุ่นเป็นวัยที่เต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น วัยรุ่นจึงสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมอยู่เพื่อสนองความใคร่รู้ใคร่เห็นและความสนใจของวัยรุ่นได้ แหล่งทรัพยากรสารนิเทศเพื่อการเรียนรู้สำหรับวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของหนังสือ ซึ่งนอกจากเป็นแหล่งบันทึกความคิด ความรู้ และสติปัญญาของมวลมนุษยชาติในรูปตัวอักษรแล้ว ยังอยู่ในรูปของภาพด้วย หนังสือสำหรับวัยรุ่นที่ผู้แต่งและสำนักพิมพ์จัดทำออกมาในแต่ละปีนั้น ประมาณสองในสามของหนังสือใหม่ที้ออกมาเป็นหนังสือสารคดี เป็นเรื่องบรรยายเกี่ยวกับผลงานของมนุษยชาติ ทางด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปะ เทคโนโลยี ธุรกิจ งานอดิเรก กิจกรรม เวลาว่าง ปัญหาส่วนบุคคลและปัญหาสังคม ฯลฯ หนังสือเหล่านี้ไม่ได้ให้คำอธิบายที่ยากเกินสติปัญญาและความสามารถของวัยรุ่น เนื่องจากมีลักษณะเป็นร้อยแก้ว ใช้สำนวนภาษาที่เหมาะสมกับวัยรุ่น ถ้าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเป็นเรื่องที่ยากสำหรับคนทั่วไปแล้ว เรื่องนั้นๆ จะถูกนำมาเรียบเรียงใหม่ให้ง่ายต่อความเข้าใจ สอดคล้องและเหมาะสมกับสติปัญญา ความรู้ และความสามารถของผู้อ่าน ดังนั้น หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นจึงให้ทั้งสาระความรู้ ความเพลิดเพลิน และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน

1. ความหมายของหนังสือสารคดี

หนังสือสารคดี (non-fiction) เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งซึ่งเป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้ว ให้ความรู้ข้อเท็จจริง ประสบการณ์เกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เป็นจริง โดยใช้ศิลปะการเขียนถ้อยคำ และสำนวนภาษาที่ชวนอ่าน ชวนติดตาม ผู้เขียนหนังสือประเภทนี้โดยทั่วไปอาศัยการศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานการเขียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของ “สารคดี” ว่า หมายถึง เรื่องที่เขียนขึ้นจากเค้าความจริง ไม่ใช่จากจินตนาการ

ชลธิชา กลัดอยู่ กล่าวไว้ว่า สารคดีหมายถึงงานเขียนผู้แต่งเจตนาให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นเบื้องต้น มีความเพลิดเพลินเป็นเบื้องหลัง นักเขียนสารคดีที่มีฝีมือบางคนอาจจะเขียนสารคดีให้อ่านได้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินเหนือกว่าบันเทิงคดีทั่วไปก็เป็นได้ มีข้อนำสังเกตว่า เอกสารหรือหนังสือที่เขียนเป็นวิชาการโดยตรงไม่เรียกว่าเป็นสารคดี⁽¹⁾

(1) ชลธิชา กลัดอยู่, การใช้ภาษา, (พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2511), หน้า 116.

หนังสือสารคดีทั่วไปในปัจจุบันนอกเหนือจากมีลักษณะตามคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้นแล้ว บางเล่มอาจแทรกจินตนาการลงไปด้วย โดยใช้ศิลปะการเขียนถ้อยคำ สำนวนที่ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน ความบันเทิง เช่นเดียวกับกับหนังสือประเภทบันเทิงคดี

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

1. อธิบายความหมายของ “สารคดี”
2. บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือสารคดี

2. ประเภทของหนังสือสารคดี

มีผู้จัดประเภทของหนังสือสารคดีไว้หลายประเภท แต่ในที่นี้หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นนจัดแบ่งตามกลุ่มลักษณะของเนื้อเรื่องได้ 6 ประเภทดังนี้

1. สารคดีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล (Personal Experience)

ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบถึงเรื่องราว เหตุการณ์ หรือประสบการณ์ที่ตนประสบ หรืออาจเป็นเรื่องราวที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้อื่น ซึ่งเป็นทั้งประสบการณ์โดยตรงและประสบการณ์โดยอ้อมของผู้เล่า สารคดีประเภทนี้ให้เรื่องที่น่ารู้ น่าสนใจ และเรื่องแปลกใหม่ มีทั้งข้อเท็จจริงและความรู้สึกส่วนตัวของผู้เขียนแทรกในเนื้อเรื่องด้วย

สารคดีท่องเที่ยวจัดเป็นสารคดีที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ตรงของส่วนบุคคลบันทึกเรื่องราวจากสิ่งๆ ที่ผู้เขียนได้พบเห็นขณะเดินทางท่องเที่ยว และเกิดความรู้อย่างต่างๆ เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น ชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของคนในถิ่นนั้น การคมนาคม สถานที่สำคัญทางภูมิศาสตร์และทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ตลอดจนตำนานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้อ่านสารคดีประเภทนี้จะให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน บางครั้งอาจมีความรู้สึกเหมือนหนึ่งได้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว ได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติในดินแดนต่างๆ ของโลก

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น

- คนไทยกับคนญี่ปุ่นใครจะ.....กว่ากัน ของ ชุนทอง อินทร์ไทย
- จุดหมายถึงเพื่อน ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์
- ชีวิตชาวกรุงเมื่อก่อนศตวรรษมาแล้วและชีวิตชาวกรุงสมัยสงคราม ของ ลาวัณย์ โชตามาระ

- ชาลามัต ดาตัง สุ่มาเลเซียและสิงคโปร์ ของ ธนาลัย สุขพัฒน์ธี
- นีแหละลังกา ของ นางไฉน ปริญญาวัช
- ปลัดเปล่งเที่ยวรอบโลก ของ เปล่ง วิเชียมลักษณ์
- 80 วันรอบโลก ของ จูลส์ เวิร์น แพลโดย รำเพย (นามแฝง)
- ไปเมืองนอก ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ
- ไปเยี่ยมอาม่าเมืองจีน ของ ไมตรี ลิมปิชาติ
- ยลยุโรป ของ วรปัญญา วงศ์ปกहुต
- ย่ำแดนมังกร พระราชนิพนธ์ใน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- โลกสี่คราม ของ ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล
- สารคดีท่องเที่ยว ของ ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์สังเขปของสารคดีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล

ขุนทอง อินทร์ไทย. คนไทยกับคนญี่ปุ่นใครจะ...กว่ากัน. กรุงเทพฯ : พิศยาการ, 2527. 256 หน้า.

ผู้เขียนได้เปรียบเทียบลักษณะความคล้ายคลึงและความแตกต่างของคนไทยและคนญี่ปุ่นในแง่ต่าง ๆ โดยเขียนขึ้นจากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งเป็นศาสตราจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นมาเป็นเวลา 20 ปีเศษ ได้มีโอกาสคลุกคลีและศึกษาชาวญี่ปุ่นมากพอสมควร นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้ชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่าลักษณะนิสัยใจคอของชาวญี่ปุ่น ระบบการศึกษา และการอบรมสั่งสอนเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าประเทศใดๆ ในเอเชีย

ชาตรีเฉลิม ยุคล, ม.จ. โลกสี่คราม. กรุงเทพฯ : ดวงตา, 2524. 2 เล่ม.

เรื่องราวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวไปในท้องทะเลไทย เขียนจากประสบการณ์และการศึกษาค้นคว้าของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการดำน้ำในท้องทะเลลึกอย่างหาตัวจับยาก และเป็นสมาชิกชมรมรักษาทะเล ผู้เขียนได้มีโอกาสท่องในทะเลลึกทั่วโลกเป็นเวลา 20 กว่าปี จึงทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการฝึกดำน้ำ ชีวิตสัตว์ทะเล สภาพของท้องทะเลลึก ซึ่งมีทั้งความสวยงาม มีทั้งคุณอนันต์และโทษมหันต์ มีทั้งความน่ากลัวสยดสยองและความสวยงามของทะเลไทยซึ่งสวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่ง แต่กำลังจะถูกทำลายไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนไทยเอง รวมทั้งเรื่องราวการค้นหาซากเรือโบราณในอ่าวไทยซึ่งจมมากกว่า 700 ปี

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. ย่าแदनมังกร. กรุงเทพฯ : ธนาคารไทยพาณิชย์, 2524.

“ย่าแदनมังกร” เป็นบทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเพื่อเจริญพระราชไมตรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้อ่านจะได้รับทราบพระราชดำริอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยซึ่งสอดแทรกในบทบันทึกโดยละเอียด เช่น เรื่องการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม กำแพงเมืองจีน พระราชวังฤดูหนาว การชลประทาน การเกษตร ยาสมุนไพร เป็นต้น

ไมตรี ลิมปิชาติ. ไปเยี่ยมอาม่าที่เมืองจีน. กรุงเทพฯ : หนอน, 2526.

เมื่อปี พ.ศ. 2524 ผู้เขียนได้ติดตามเพื่อนไปเยี่ยมย่า (อาม่า) ที่เมืองจีน จึงถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้พบเห็นจากชนบทจีนมาเล่าสู่กันฟัง โดยเฉพาะเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน ณ หมู่บ้านแม่งก้ง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งที่ยังไม่เคยมีคนต่างชาติไปเยือน เพราะไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากนัก ประชาชนจึงใช้ชีวิตอย่างสงบ ยึดมั่นในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน ผู้เขียนให้รายละเอียดและแทรกแนวคิดของตนประกอบด้วย

ลาวัลย์ โชติามระ. ชีวิตชาวกรุงเมื่อก่อนศตวรรษมาแล้ว. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2527.

บรรยายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนกรุงเทพฯ ในสมัยปลายรัชกาลที่ 6 ต่อกับต้นรัชกาลที่ 7 หนังสือเรื่องนี้ให้ประโยชน์ในการศึกษาสังคมและประวัติศาสตร์ไทยเมื่อ 60 ปีมาแล้ว ในขณะที่เดียวกันให้คนร่วมรุ่นร่วมยุคที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทวนระลึกถึงความหลังในวันวานที่ผ่านมาแล้วซึ่งเป็นชีวิตที่สุขสงบ แตกต่างจากชีวิตในปัจจุบัน

2. สารคดีเกี่ยวกับโบราณคดีและมานุษยวิทยา (Archaeology and Anthropology)

ปัจจุบันนี้มีหนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลงานเขียนของนักโบราณคดีและนักมานุษยวิทยา หนังสือสารคดีประเภทนี้ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเป็นมาของมนุษยชาติ วิวัฒนาการของวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ในยุคประวัติศาสตร์ ตลอดจนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติต่างๆ ในปัจจุบัน

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเกี่ยวกับโบราณคดีและมานุษยวิทยา เช่น

- คนบนดอยเรื่องอีโก้ ของ สมัย สุทธิธรรม และสมชาย แสงเดช
- ชาวเขา ของ ขจิตกัย บุรุษพัฒน์
- ชาวเขาในไทย ของ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์
- ชีวิตชาวไทยสมัยก่อน ของ เสฐียรโกเศศ
- เทคโนโลยีสมัยโบราณ ของ พัชรี สาริกบุตร

- ไทยดำรำพัน ของ มนต์รี ศรีบุษรา
- บ้านเชียง ของ พิสิฐ เจริญวงศ์
- บ้านผือ ร่องรอยจากอดีต ของ สุमितร์ ปิติพัฒน์
- เล่าเรื่องพม่ารามัญ ของ ส. พลายน้อย
- แลหลังจีน ของ ประยงค์ อนันทวงศ์
- วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง ของ พิสิฐ เจริญวงศ์
- อารยธรรมสยาม ศูนย์กลางอารยธรรมของโลก : ผลงานการศึกษาวิจัย 2489-2520 ของ ประกิต บัวบุศย์

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์สังเขปของสารคดีเกี่ยวกับโบราณคดีและมานุษยวิทยา

ขจัดภัย บุรุษพัฒนา. ชาวเขา. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2518.

กล่าวถึงผลงานการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกกล่าวถึง สภาพทั่วไปของชาวเขาเผ่าต่างๆ อาทิ แม้ว เย้า กะเหรี่ยง มูเซอร์ ลีซอ อีโก้ ในด้านเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ประชากร ถิ่นที่อยู่ ระบบการปกครองหมู่บ้าน ระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมของชาวเขาแต่ละเผ่า ตอนที่สอง ว่าด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวเขา งานพัฒนาชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ และตำรวจตระเวนชายแดน งานพัฒนาชาวเขาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท้ายเล่มมีภาคผนวก ชาวเขาในประเทศไทย ย่อเอกสารวิจัยเรื่องนโยบายและการดำเนินงานพัฒนาชาวเขาเพื่อความมั่นคงของชาติ และย่อวิทยานิพนธ์เรื่องเกี่ยวกับชาวเขา

นิคม มุสิกคามะ. แผ่นดินไทยในอดีต. นครหลวงฯ : แพรววิทยา, 2515.

เป็นเอกสารทางโบราณคดี กล่าวถึงผลการศึกษาค้นคว้าและวิจัยจากประสบการณ์ของผู้เขียน เสนอผลงานที่นักโบราณคดีจำนวนมากได้ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมแผ่นดินไทยประกอบด้วยกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแก่โบราณคดีสโมสร เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ร.ศ. 126 เรื่อง ภูมิศาสตร์ของไทย การกำเนิดของมนุษย์ มนุษย์เผ่าแรกในประเทศไทย ยุคหัวเลี้ยวประวัติศาสตร์ ยุคประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์หลังพุทธศตวรรษที่ 17 พร้อมภาพประกอบที่มีคุณค่ามากมาย รวมคำบรรยายของนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่มีชื่อเสียง เช่น ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล หลวงบริบาลบุรีภัณฑ์ และนายมานิต วัลลิโกดม ไว้ด้วย

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. ชาวเขาในไทย. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2506.

ผู้เขียนนำประสบการณ์ที่ได้พบเห็นจากการท่องเที่ยวไปตามหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่างๆ 25 เผ่า เช่น เงาะป่า ซาไก เขียมัง กะเหรี่ยง กะเหรี่ยงเผ่าสะกอ กะเหรี่ยงเผ่าโป้ว กะเหรี่ยง

เผ่าบวอย ต้องสู้ ละว้า ข่า ข่ามู ข่าเม็ด ข่าถิ่น ข่ารอ ผีตองเหลือง เป็นต้น ให้ความรู้เกี่ยวกับตำนานประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ชีวิตความเป็นอยู่ อาหาร อาชีพ ประเพณี ความเชื่อ สัญลักษณ์ อารูช ฯลฯ ให้ข้อสังเกตเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา ชาวป่าบางเผ่าด้วย

ประยงค์ อนันท์ทวงศ์. แลหลังจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2516.

เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีจีนที่ชาวจีนยังปฏิบัติกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ เช่น ตรุษจีน สารทจีน แห่ยี่ตี่ พิธีงเด็ก แข็งเม้ง ไหว้พระจันทร์ จากประวัติและที่มาของประเพณีเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนที่ยังคงลักษณะ “ความเป็นจีน” ได้อย่างน่าศึกษา เพราะชาวจีนเป็นชนชาติใหญ่ มีอารยธรรมเก่าแก่ และเป็นชาติที่มีความใกล้ชิดกับชาวไทย

พิสิฐ เจริญวงศ์. วัฒนธรรมโบราณที่บ้านเชียง. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2516.

ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาโบราณคดีและงานของนักโบราณคดี การแบ่งสมัยประวัติศาสตร์และเรื่องคนโบราณกลุ่มหนึ่งที่มีหลักฐานว่าเป็นชาติอารยะ ตั้งบ้านเรือนที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สมัยเมื่อราว 7,000-5,000 ปีมาแล้ว ผู้เขียนได้ศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ฯลฯ จากหลักฐานที่ค้นพบ เช่น ภาชนะดินเผา กำไล ขวาน เบ็ด โปหอก ช้อน ทับพี และอื่นๆ ที่รู้จักกันในนามวัฒนธรรมบ้านเชียง

มนตรี ศรีบุษรา. ไทยดำรำพัน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2522.

เล่าประวัติของ “ไทยดำ” ตามที่ปรากฏในพงศาวดารล้านช้าง ตั้งแต่อพยพจากประเทศจีนเมื่อศตวรรษที่ 9 เผ่าไทยได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณลุ่มน้ำหลายแห่ง เกิดเป็นแคว้นแคว้นสิบสองจุไทย เพราะเป็นดินแดนที่มีคนไทยเผ่าต่างๆ ชุมนุมอยู่อย่างหนาแน่น เช่น ไทยดำ ไทยขาว ไทยแดง และไทยลาย เหตุที่เรียกเช่นนี้เพราะเรียกตามสีของเครื่องแต่งกายของสตรีเผ่านั้นๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวิตและความเป็นอยู่และภาษาของชาวไทยดำ

3. สารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ (Social Sciences)

สารคดีประเภทนี้เน้นการเสนอข้อเท็จจริง การศึกษาค้นคว้าที่มีหลักฐานอ้างอิงและเสนอข้อคิดเห็นซึ่งได้จากประสบการณ์และการค้นคว้าของผู้เขียน เนื้อหาสาระของหนังสือสารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์มีขอบเขตกว้าง และเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างหนัก คือเป็นเรื่องที่จริงจัง อาจแทรกด้วยบทตลกขบขันหรือเสียดสี

สารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้า ธุรกิจ การเงิน การศึกษา ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ เช่น

- กฎหมายชาวบ้าน ของ สมสิทธิ์ วิจิตรพงศ์
 - การเมืองเรื่องข้าวนั้น ของ สุขุม นวลสกุล
 - การศึกษากับการสืบทอดและเสริมสร้างวัฒนธรรม ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
 - จีนแผ่นดินจีน ของ เขียน ธีรวิทย์
 - ทางรอดของมนุษยชาติ ของ สิ้น วิภาวสุ
 - ปัญหา 108 ทางเศรษฐกิจ : ความรู้เบื้องต้น ของ ชมเพลิน จันท์เรืองเพ็ญ และคนอื่นๆ
 - มองพม่า แลลาว ข้าเมืองจีน ของ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์
 - เมืองฟ้าสูง ของ มยุร วิเศษกุล
 - รลรางสายรอบเมือง ของ มยุร วิเศษกุล
 - สื่อมวลชนทำให้เด็กเสียคนหรือไม่ ของ ปริญญา ปราชญานุพร
- เป็นต้น

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์สังเขปของสารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์

ชมเพลิน จันท์เรืองเพ็ญ และคนอื่นๆ. ปัญหา 180 ทางเศรษฐกิจ : ความรู้เบื้องต้น.

กรุงเทพฯ : พิกษ์ประชา, 2523. 533 หน้า.

ให้ความรู้ทางเศรษฐกิจเบื้องต้นอย่างง่าย ๆ ในเรื่องที่น่าสนใจและเป็นปัญหาหลักของประเทศในปัจจุบัน เขียนในลักษณะคำถาม-คำตอบ รวม 108 คำถาม เช่น เศรษฐศาสตร์คืออะไร เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนเราอย่างไร การพยากรณ์ราคา การประกันราคา และการใช้เงินอุดหนุนหมายความว่าอย่างไร การกินดีอยู่ดีของคนในประเทศวัดกันด้วยอะไร ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทยมีอะไรบ้าง เอเชียคืออะไร มีบทบาทต่อการค้าและเศรษฐกิจของประเทศเราอย่างไร ฯลฯ

มยุร วิเศษกุล. เมืองฟ้าสูง. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2517.

เป็นหนังสือที่วิเคราะห์และมองเหตุการณ์บ้านเมืองในด้านต่างๆ ไปในด้านดี ด้วยหวังจะเห็นรุ่งอรุณอันแท้จริงของสังคมไทย เน้นปรากฏการณ์สังคมไทยในยุคการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2515-2517 ซึ่งเป็นยุคสำคัญยุคหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างเด่นชัด เนื้อหาในเล่มแบ่งเป็นด้านการสังคม การเมือง การพัฒนา การศิลปกรรม การศึกษา ความสงบสุข ธรรม และความผาสุกในสังคมไทย

สมสิทธิ์ วิจิตรพงศ์. กฎหมายชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : อรุณฯ, 2523. 126 หน้า.

ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตัวเราแรกเกิดจนตาย ในส่วนที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันอย่างง่าย ๆ เพื่อจะได้เป็นแนวปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและไม่เสียเปรียบแก่บุคคลอื่น ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการเกิด การตาย การตั้งชื่อ นามสกุล การเกณฑ์ทหาร การศึกษาภาคบังคับ การขึ้นทะเบียน ทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน การปลูกบ้านใหม่ การย้ายที่อยู่ การอนุญาตมีและใช้อาวุธปืน ฯลฯ

สุขุม นวลสกุล. การเมืองเรื่องง่าย. กรุงเทพฯ : ราชวัน, 2527.

ให้ความรู้ด้านการเมืองที่น่าสนใจ ผู้เขียนมีกลวิธีการเขียนที่ชวนอ่านเหมือนเป็นการเล่าสู่กันฟัง ใช้สำนวนภาษาอ่านแล้วเข้าใจง่าย ซึ่งทำให้เรื่องที่ยากจะเป็นวิชาการน่าสนใจ ให้ความรู้ทางการเมือง เช่น เรื่องนักการเมือง รัฐธรรมนูญ รัฐมนตรี การเมืองเรื่องลาออก จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานสภา พรรคการเมือง เป็นต้น เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่นเพราะเป็นวัยที่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจการเมืองได้อย่างไม่น่าเบื่อหน่าย

4. สารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ (Scientific Books)

หนังสือส่งเสริมความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้อ่านระดับวัยรุ่น โดยทั่วไปมีวิธีการเขียนที่เข้าใจง่าย มีภาพประกอบเพื่อช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับดาราศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา นิเวศวิทยา คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เครื่องยนต์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เช่น

- การ์ตูนวิทยาศาสตร์ ของ อำนาจ เจริญศิลป์
- คอมพิวเตอร์ที่รัก ของ ครรชิต มัลย์วงศ์
- ชีวิตใต้ทะเลไทย
- ชีวิตในสวนสัตว์เมืองไทย
- ชีวิตในแหล่งน้ำจืด
- ชีวิตอมตะ ของ ชัยวัฒน์ คุประตกุล
- ทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษณ์ ของ สมชาย เดชะพรหมพันธุ์
- ปลาดีกลับ ของ ครรชิต มัลย์วงศ์
- เปลือกหอยของไทย ของ สุรินทร์ มัจฉาชีพ

- มารู้อัจฉริยะคอมพิวเตอร์กันเถอะ ของ ครรชิต มัลย์วงศ์
- ยา.....หายหรือตาย ของ ธิดา นิงสานนท์
- เลเซอร์ ของ ชัยวัฒน์ คุประตกุล
- โลกของสัตว์ ของ ครรชิต มัลย์วงศ์ และสายใจ บุญภินันท์
- สิ่งที่มีชีวิตในทะเล ของ สิริินทร์ ช่างโชติ

เป็นต้น

ตัวอย่างบรรณานิติศาสตร์สังเขปของสารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์

ครรชิต มัลย์วงศ์. จากลูกคิดสู่คอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517. 210 หน้า

ผู้เขียนได้รับมอบหมายให้เขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อเยาวชน เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีวิวัฒนาการตั้งแต่การนับตัวเลขจนถึงการค้นพบและการทำงานของคอมพิวเตอร์ ให้ชีวประวัติของนักคณิตศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบ มีภาพเจ้าของชีวประวัติและเครื่องมือที่ค้นพบด้วย หนังสือเล่มนี้ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย สั้น และชัดเจน

_____ . คอมพิวเตอร์ที่รัก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2527. 96 หน้า

เป็นหนังสือสารคดีที่เขียนเรื่องยากให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย อธิบายเรื่องราวของคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ขนาด อุปกรณ์ต่างๆ และวิธีใช้คอมพิวเตอร์ โดยใช้ภาพประกอบทำให้เข้าใจง่ายขึ้น ผู้เขียนมีประสบการณ์ในด้านการสอนคอมพิวเตอร์มาเป็นเวลา 20 ปี ทำให้สามารถเขียนหนังสือสารคดีเล่มนี้ให้เป็นหนังสือที่อ่านมากสำหรับวัยรุ่นอีกเล่มหนึ่ง

ชัยวัฒน์ คุประตกุล. ชีวิตอมตะ. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2524. 104 หน้า

ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการ บทบาท และผลกระทบของวิทยาศาสตร์ต่อสังคมมนุษย์ ผู้อ่านจะได้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกของวิทยาศาสตร์ เช่น เรื่องเมื่อโลกหมดน้ำมัน พลังงานแสงอาทิตย์ หรือพลังงานนิวเคลียร์ เสียงนั้นสำคัญไฉน ข่าวสารจากโลกสู่จักรวาล เรื่องของความตาย ชีวิตอมตะ ฯลฯ โดยเขียนด้วยสำนวนภาษาง่ายๆ

สิริินทร์ ช่างโชติ. สิ่งที่มีชีวิตในทะเล. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, 2526. 92 หน้า.

เป็นหนังสือสารคดีวิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจ เนื้อเรื่องสนุกสนานน่าเพลิดเพลินให้ความรู้ในเรื่องธรรมชาติของสิ่งที่มีชีวิตในทะเลหลายชนิด เช่น สัตว์เล็กๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งบางอย่างก็เป็นอาหารประจำวันของมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้วัยรุ่นได้เป็นคนช่างสังเกต ช่างพินิจ พิจารณาเรียนรู้ชีวิตตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ธรรมชาติด้วยเหตุผลและยังเป็นรากฐานในการเรียนรู้ความจริงอันลึกซึ้งในอนาคตสืบไป

สุรินทร์ มัจฉาชีพ. **ชีวิตใต้ทะเลไทย**. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2524.

หนังสือภาพชุดความรู้ “ชีวิตใต้ทะเลไทย” คัดเลือกภาพชีวิตสัตว์ทะเลชนิดต่างๆ ได้แก่ ฟองน้ำ ปะการัง ดอกไม้ทะเล หนอนตัวแบน หนอนดอกไม้ กุ้ง กั้ง ปู หอย และทากทะเล ดาวเม่น ปลิงทะเลและปลาทะเล ให้คำบรรยายด้วยสำนวนภาษาง่ายๆ พร้อมภาพสีประกอบเพื่อให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ชนิดของสัตว์ทะเลในท้องทะเลไทย ปลุกฝังให้เกิดความรัก ความภูมิใจ และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อจะได้เป็นนักอนุรักษ์ธรรมชาติที่ดี

อำนาจ เจริญศิลป์. **การ์ตูนวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2524.

ให้ความรู้วิทยาศาสตร์เบื้องต้น เป็นพื้นฐานแก่เยาวชนและบุคคลทั่วไปเพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น วิธีทดสอบเครื่องกระป๋องว่าเสียหรือไม่ ใส่สารอะไรจึงจะทำให้ดอกไม้ในแจกันทนทาน เหตุใดเราจึงหน้าแดง ผู้เขียนใช้ภาษาง่ายๆ ทำให้วิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นเรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่ายพอที่เด็กจะทำความเข้าใจได้

5. สารคดีเกี่ยวกับศิลปะ (Fine Arts)

หนังสือสารคดีเกี่ยวกับศิลปะ มีวิธีการพิมพ์แตกต่างจากหนังสือสารคดีประเภทอื่น คือ มีรูปเล่ม การจัดพิมพ์ด้วยสีสวยงาม และมีภาพประกอบจำนวนมาก นอกเหนือจากการเสนอข้อเท็จจริง ได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วิจิตรศิลป์ งานประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น

หนังสือเกี่ยวกับดนตรี การเต้นรำ จัดเป็นหนังสือในกลุ่มศิลปะเช่นกัน มีภาพประกอบเร้าความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งหนังสือสารคดีประเภทนี้ให้ความเพลิดเพลินและความจรรโลงใจแก่วัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเกี่ยวกับศิลปะ เช่น

- การละเล่นหุ่น ของ วดี กัณห์ทัต และชัยณรงค์ ชวนะชิต
- ของสวยของดีครั้งแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง ของ ชงทอง จันทรางศุ
- เครื่องจักสาน ของ วินัย วิริยะปานนท์
- ประติมากรรมไทย ของ วิบูลย์ ลีสุวรรณ
- เพลงไทยตามนัยประวัติ ของ ครูเงิน (นามแฝง)
- เรือพระราชพิธีพยุหยาตรา ของ น.อ. สมภพ ภิรมย์, ร.น.
- ลายรูปปั้น มัณฑนศิลป์อันเลิศแห่งสยาม ของ สำนักพิมพ์เมืองโบราณ
- วิวัฒนาการลายไทย ของ น. ณ. ปากน้ำ
- ศิลปะการแต่งผัก ของ พนิดา ซอบวณิชชา

- ศิลปนาฏในสองศตวรรษ ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
- สนุกกับการประดิษฐ์ ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
- สมุดภาพลายไทยชุดสัตว์หิมพานต์ ของ สมบัติ ปลายน้อย
- สยามสังคีต ของ พูนพิศ อมาตยกุล

เป็นต้น

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์สังเขปของสารคดีเกี่ยวกับศิลปะ

โกสินทร์ ชิตามร. บรรณาธิการ. เครื่องเรือนรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์. ม.ป.ป. 224 หน้า.

รวบรวมภาพและเรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องเรือนสมัยรัตนโกสินทร์ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจีนและยุโรป เพราะไทยเพิ่งเริ่มรับวัฒนธรรมจากยุโรป ทำให้มีเครื่องเรือนหลายประเภทมากกว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งมีเพียงตู้ ตั้ง เตียง และคั่นฉ่อง ปัจจุบันเครื่องเรือนเหล่านี้ได้รับความนิยมสูงและเป็นของมีราคา เครื่องเรือนที่รวบรวมไว้ ได้แก่ ตู้ โต๊ะ เก้าอี้ คั่นฉ่อง อัมจันทร์พระ หีบ ตั้ง เตียง ฉาก และราวพาดผ้าเช็ดหน้า มีภาพประกอบมากมายทั้งภาพสีและขาวดำ เป็นภาพที่หาดูได้ยาก เพราะได้มาจากพระบรมมหาราชวัง วัง พิพิธภัณฑสถาน และร้านค้า แต่ละภาพให้คำบรรยายว่าเป็นเครื่องเรือนประเภทใด ได้รับอิทธิพลมาจากใคร ในสมัยใด ทยอยเล่มมีภาคผนวกเครื่องเรือนโบราณ (ของยุโรป) และศิลปกรรมในสมัยศตวรรษที่ 17 และ 18

พูนพิศ อมาตยกุล. สยามสังคีต. กรุงเทพฯ : ศิลปวัฒนธรรม, 2524.

รวบรวมเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับดนตรีไทย นักดนตรีไทย และเพลงไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้เขียนได้ค้นคว้ามาจากหนังสือเอกสารต่างๆ หลายเล่ม ตัวอย่างเรื่องที่เขียน ได้แก่ เพลงสิบสองภาษา เพลงชาติแบบไทยแท้ พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานกำเนิดระนาดเล็ก หม่อมชมจีน สุภาพสตรีไทยคนแรกที่ได้รับเลือกให้อัดแผ่นเสียงเพลงไทย จระเข้กับเพลงไทย เต่ากับเพลงไทย ลาวดวงเดือนเพลงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. ศิลปนาฏในสองศตวรรษ. กรุงเทพฯ : ปาณยา, 2525.

รวบรวมเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับศิลปะไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นเกร็ดความรู้เกี่ยวกับศิลปะไทยในรัชกาลต่างๆ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 จนถึงรัชกาลที่ 5 กล่าวถึงศิลปกรรมและลักษณะของศิลปะที่สร้างขึ้นในแต่ละรัชกาลอย่างกว้างๆ นอกจากนี้มีเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับศิลปะไทยที่น่าสนใจหลายเรื่อง เช่น ทวารบาล นาคในศิลปะไทย กิณกรกนิรีในศิลปะไทย ตู๊กตาสังคโลก กระเบื้องประทับผนังของไทย จิตรกรรมฝาผนังของไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. **สนุกกับการประดิษฐ์**. กรุงเทพฯ : ปาณยา, ม.ป.ป.

เป็นคู่มือเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างสำหรับครอบครัว และคู่มือที่สร้างสื่อการสอนนานาชาติ เนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ เย็บปักถักร้อยสำหรับแม่บ้าน ศิลปะตกแต่งสนุกกับการประดิษฐ์กระดาษ สิ่งประดิษฐ์สำหรับพ่อบ้าน และศิลปะสำหรับเด็ก เช่น การทำหมอนรูปต่างๆ การทำหุ่น การย้อมผ้าสำหรับภาพพิมพ์สำหรับเด็ก ฯลฯ ทุกเรื่องมีภาพประกอบอย่างละเอียดทุกขั้นตอน ทำให้ผู้อ่านสามารถทำตามได้ไม่ยากนัก

สมบัติ พลายน้อย. **สมุดภาพลายไทยชุดสัตว์หิมพานต์**. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2525.

รวมภาพลายไทยชุดสัตว์หิมพานต์ที่กล่าวถึงในวรรณคดีเรื่องต่างๆ จำนวน 29 ตัว ซึ่งเคยลงพิมพ์ในวารสารจันทร์เกษมและวัฒนธรรมไทย มีภาพเขียนโบราณตามวัดและภาพพจน์จากวรรณคดีไทยตามแนวของโบราณ และได้ประดิษฐ์แก้ไขตัดแปลงโดยมีลายไทยประกอบทำให้น่าดูยิ่งขึ้น แต่ละภาพจะอธิบายความหมายของชื่อ รูปร่างลักษณะ ประวัติความเป็นมา ภาพสัตว์หิมพานต์ ได้แก่ นาคบัลลังก์ พญาครุฑ หงส์เหมราษ กิเลน เหารา พญานาค มัจฉาณู ฯลฯ สุนทรลักษณ์ อัมพันวงศ์. **ตุ๊กตาไทย**. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2524.

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของตุ๊กตาไทยโดยสังเขป ตั้งแต่สมัยอุททอง สุโขทัย และรัตนโกสินทร์ มีตุ๊กตา 3 ประเภท คือ ตุ๊กตาชาววัง ตุ๊กตาบางเสด็จหรือตุ๊กตาที่วิวัฒนาการมาและตุ๊กตาประดิษฐ์ด้วยผ้า ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตตุ๊กตาแต่ละประเภท รวมทั้งตุ๊กตาของบางกอกดอลล์ซึ่งขณะการประกวดตุ๊กตาพื้นเมืองนานาชาติที่โปแลนด์ ตลอดจนพิพิธภัณฑ์ตุ๊กตาแห่งแรกของประเทศไทยของคุณหญิงทองก้อน จันทวิมล

6. สารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป (General for Everyone)

หนังสือสารคดีประเภทนี้ให้ความรู้เรื่องทั่วไปซึ่งเป็นเรื่องเบาๆ คือมีแนวคิดของเรื่องที่แฝงเร้น ซึ่งผู้อ่านจะคล้อยตามหรือเกิดจินตนาการไปกับเนื้อเรื่อง นอกจากความเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจที่ผู้อ่านได้รับแล้ว ผู้อ่านจะต้องพิจารณาดูให้ลึกลงไปอีกว่าผู้เขียนมีเจตนาหรือมีจุดมุ่งหมายอย่างไร เช่น ชี้ให้เห็นค่านิยม คตินิยม ความเชื่อ หรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ หนังสือสารคดีประเภทนี้ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับศาสนา จริยธรรม ภาษา วรรณคดี การกีฬา เป็นต้น

ตัวอย่างหนังสือสารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป เช่น

- กีฬาไทย ของ สมบัติ จำปาเงิน
- คู่กับหมอเรื่องลูก ของ ฉวีวัฒน์ จุณณานนท์ และคนอื่นๆ
- คู่มือก่อนเข้าครัว ของ นิลุบล นวเรศ
- คู่มือเลี้ยงปลาตู้ ของ วิริยะ สิริสิงห

- จริยศาสตร์ ของ วติน อินทสระ
- แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน ของ รุจ วังษ์
- ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้าง-ขุนแผน ของ ประจักษ์ ประกาพิทยาการ
- มงคลชีวิต ของ ชมรมพุทธศาสตร์ 9 สถาบัน
- มารยาทงาม ของ ผกาวดี อุตตโมทย์
- ว่าวไทย ของ ยุพิน ธาตรี
- วิธีแก้เชิงสร้างสุข ของ ประเวศ วะสี
- ศิลปการฟังการอ่าน ของ ปรีชา ช่างขวัญยืน
- สมาชิกเพื่อชีวิต ของ พิศ เกาเกาะ
- สวนหลังบ้าน ของ สุนทร ปุณโณทก
- สารพันในบ้าน ของ สมาคมคหกรรมเศรษฐกิจศาสตร์แห่งประเทศไทย
- อาหารไทยในวรรณคดี ของ วันดี ณ สงขลา

เป็นต้น

ตัวอย่างบรรณนิทัศน์สังเขปของสารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป

ฉวีวัฒน์ จุณณานนท์ และคนอื่นๆ. **คุยกับหมอเรื่องลูก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์. 2519.

เป็นสารคดีทางการแพทย์ รวบรวมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ที่กำลังจะเป็นหรือเป็นมารดา เริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์จนกระทั่งถึงคลอดบุตร ให้ทฤษฎีการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้มีการพัฒนาการสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ทุกบททุกตอนเขียนโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ โดยเฉพาะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้ที่ถูกต้องแก่สตรีทั่วไป ดังนั้นสำนวนภาษาที่ใช้จึงหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางวิชาการเท่าที่จะทำได้ ภาพประกอบมีส่วนช่วยเสริมความเข้าใจอีกเป็นอันมาก

ประจักษ์ ประกาพิทยาการ. **ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้าง-ขุนแผน**. กรุงเทพฯ.

รวมเกร็ดความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปะ การปกครอง เศรษฐกิจ การกีฬา การศึกษา การศาล การศาสนา การคมนาคม ภูมิศาสตร์ ชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่เกิดจนตายของสามัญชนคนไทย จากวรรณคดีไทยเรื่องขุนช้างขุนแผน โดยให้คำบรรยายพร้อมยกตัวอย่างจากวรรณคดีประกอบเป็นเรื่องๆ ไป ผู้อ่านจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของเสภาขุนช้างขุนแผนตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และมีความรู้เรื่องบุคลิกลักษณะประจำชาติของคนไทยที่ถ่ายทอดสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผกาดี อุตตโมทย์. **มารยาทงาม**. พระนคร : คลังวิทยา, 2519.

ผู้เขียนคัดเลือกบทความของผู้เขียนที่เคยพิมพ์เผยแพร่แล้วมารวมพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการครองตัวครองชีวิตในสังคมไทยซึ่งเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น เพื่อมิให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องของการแนะนำหรือสั่งสอน ผู้เขียน ใช้กลวิธีในการเขียนที่แตกต่างกันไป เป็นต้นว่า เขียนเป็นเรื่องสั้นบ้าง เสนอปัญหาขบคิดบ้าง เป็นต้น

ยุพิน ธชาตรี. **ว่าวไทย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2526. 35 หน้า.

ให้ความรู้เกี่ยวกับการเล่นว่าวของไทย อธิบายถึงลมว่าว ประเภทของว่าว ส่วนประกอบของว่าว และวิธีการทำว่าว ตลอดจนการเล่นว่าว การแข่งว่าวจุฬาและปักเป้า พร้อมทั้งอธิบายสำนวนภาษาที่มาจากอิทธิพลการเล่นว่าว วรรณคดีไทยและบทเพลง สภาพของการกีฬาว่าวในปัจจุบัน และการเล่นว่าวของคนชาติต่างๆ ในเอเชีย

รุจ วรรณชี. **แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2528.

แนะนำวิธีทำมาหากินเพื่อเพิ่มพูนรายได้ภายในครอบครัว ซึ่งผู้สนใจสามารถปฏิบัติได้ด้วยเงินทุนเพียงเล็กน้อย แต่ได้ผลคุ้มค่า ผู้เขียนใช้กลวิธีในการเขียนหลายแบบเพื่อมิให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย บางเรื่องเหมือนเล่าสู่กันฟัง บางเรื่องเป็นการสัมภาษณ์ เป็นชีวิตจริง เป็นเรื่องสั้นๆ เป็นสารคดีรวม 82 เรื่อง ทุกเรื่องเป็นเรื่องการนำทรัพย์สินในดินสินในน้ำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น การเลี้ยงกบ การปลูกดอกไม้ การปลูกพืช พืชผลชนิดต่างๆ ฯลฯ

วศิน อินทสระ. **จริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บรรณาคาร, 2518.

จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา เรียกว่าปรัชญาศีลธรรม ว่าด้วยจริยธรรมทั้งส่วนบุคคลและสังคม การเรียนรู้ ความเข้าใจ และการดำเนินชีวิตตามแนวจริยศาสตร์ ซึ่งมีส่วนอำนวยความสะดวกทั้งส่วนตน สังคม และประเทศชาติ จึงเป็นศาสตร์หนึ่งที่มีการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ผู้เขียนได้อธิบายความหมาย ขอบเขต ทฤษฎีต่างๆ ของจริยศาสตร์อย่างละเอียด เพื่อให้เรื่องแจ่มชัดยิ่งขึ้น ได้นำทรรศนะทางพุทธศาสนามาเปรียบเทียบ โดยใช้ตำราภาษาอังกฤษ เรื่อง A Manual of Ethics ของ Dr. Jadunath Sinha เป็นหลัก

วิริยะ สิริสิงห. **คู่มือเลี้ยงปลาตู้**. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2523.

รวบรวมข้อมูลจากตำราและประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาตู้ของผู้เขียน ให้ข้อแนะนำสำหรับผู้เริ่มเลี้ยงปลา การเตรียมตู้ปลา การเลี้ยงปลาให้มีสุขภาพ อธิบายชนิดของปลาตู้ และความรู้ด้านชีววิทยาของปลาตู้ พร้อมภาพประกอบ

สมบัติ จำปาเงิน. กี่ฟ้าไทย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2523. 152 หน้า

ให้ความรู้เรื่องกวีไทยแทบทุกประเภท ได้แก่ มวยไทย หมากกรุกไทย ตะกร้อ ชนไก่ กระบี่กระบอง และว่าว กล่าวถึงประวัติความเป็นมา วิธีเล่น กติกาและกลวิธีที่จะเอาชนะคู่ต่อสู้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2

1. บอกประเภทของหนังสือสารคดี
2. บอกลักษณะและประโยชน์ของหนังสือสารคดีแต่ละประเภท
3. ยกตัวอย่างชื่อหนังสือสารคดีแต่ละประเภทมาประเภทละ 5 ชื่อ

3. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นเล่มที่ควรรู้จัก

หนังสือสารคดีที่ได้รับการคัดเลือกว่าเป็นหนังสือประเภทสารคดีซึ่งมีคุณค่าเหมาะสมสำหรับวัยรุ่น และชนะการประกวดหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติระหว่างปี พ.ศ. 2515-2533 มีดังนี้

- พ.ศ. 2515
- 1) แผ่นดินไทยในอดีต ของ นิคม มุสิกคามะ
 - 2) พระมหาธีรราชเจ้า ของ ประยูร สิทธิพันธ์
 - 3) ดอกไม้กับคน ของ ม.ล. ต๋วย ชุ่มสาย
 - 4) สารจากนครพิงค์ถึงบางกอก ของ พลุลวง และ ส. ตุลยานนท์ (ประยูร อุลุชาฎะ และ ส. ตุลยานนท์)
 - 5) ดินแดนแห่งความสงบยามเช้า ของ อมราวดี (ลัดดา ถนัดหัตถกรรม) และคนอื่นๆ
- พ.ศ. 2516
- 1) เขาสูเพื่อเสรีภาพ ของ เสถียร เกตุสัมพันธ์
 - 2) หมอแมกไซไซ นายแพทย์กระแสด ชนะวงศ์ ของ สุมิตร เหมสกุล
 - 3) นรชาติ ของ สมภพ จันทรประภา
 - 4) ทางแห่งความดี ของ วศิน อินทสระ
- พ.ศ. 2517
- 1) กรณีสวรรคต 9 มิถุนายน 2489 ของ สรรเสริญ แสงวิเชียร และ วิมลพรรณ ปิตร์วัชไชย
 - 2) เรื่องท่องเที่ยวของคุษฎีมาลา ของ ท่านผู้หญิงคุษฎี มาลากุล ณอยุธยา

- 3) เกษตรไทย ของ ท่านอง สิงคาลวณิช
 - 4) วิเคราะห์วรรณคดีไทย ของ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ
 - 5) อุดมคติแก้ปัญหาได้ทุกชนิด ของ พุทธทาสภิกขุ
 - 6) เมืองฟ้าสว่าง ของ มยุร วิเศษกุล
 - 7) จริยาบถ ของ วศิน อินทสระ
 - 8) ภูเก็ต ของ สุนัย ราชภัณฑารักษ์
 - 9) แม่โพสพ ของ ม.ล. เต็ม ชุมสาย
 - 10) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์
- พ.ศ. 2518
- 1) แผ่นดินกะรินยา ของ อมราวดี (ลัดดา ทัศนัฒนธรรม) และ สุภัทร สวัสดิรักษ์
 - 2) ชาวเขา ของ ขจิตภัย บุรุษพัฒน์
 - 3) จริยศาสตร์ ของ วศิน อินทสระ
 - 4) พระราชวังบางปะอิน ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์
- พ.ศ. 2519
- 1) ศิลปชาวบ้าน ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
 - 2) คู่กับหมอรื่องลูก ของ ฉวีวัฒน์ จุณณานนท์ และคนอื่นๆ
 - 3) ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้าง-ขุนแผน ของ ประจักษ์ ประกาศพิทยากร
 - 4) ศติวิมลท่องเที่ยว ของ ศติวิมล (จักรพันธ์ โปษยกฤต)
- พ.ศ. 2520
- 1) ว.ณ. ประมวญมารค : พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต ของ นวลจันทร์ รัตนกร ชูติมา สัจจะนันท์ และมารศรี ศิวรักษ์
 - 2) เกี่ยวกับเมีย ของ ไมตรี ลิมปิชาติ
- พ.ศ. 2521
- 1) เพลงนอกศตวรรษ ของ เอนก นาวิกมูล
 - 2) ขุดคุ้ยคุ้ยถึงบ้านจัดสรร ของ สิริยา (นามแฝง)
 - 3) จดหมายจากครูบ้านนอก ของ คำหมาน คนไค (สมพงษ์ พลະสุรย์)
 - 4) จดหมายจากตะรุเตา ของ บุญเสริม ฤทธาภิรมย์
 - 5) แมวไทย ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันธ์วงศ์
- พ.ศ. 2522
- 1) สิงคโปร์เมืองเนรมิตร ของ บุญเสริม ฤทธาภิรมย์
 - 2) ชีวิตนักเรียนทุนในแดนจิงโจ้ ของ เลโอ จันท์เขนย

- 3) ไทยดำรำพัน ของ มนตรี ศรีบุษรา
- 4) 5 นาทีกับศิลป์ไทย ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
- 5) พระภูมิเจ้าที่ ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์
- 6) วัดของเรา ของ ทรรคนิยา กัลยาณมิตร

พ.ศ.

- 1) เที้ยวเมืองจีน ของ โกวิท ตั้งตรงจิตร
- 2) ชาวที่รัก ของ ดวงเดือน (นามแฝง)
- 3) สวนหลังบ้าน (เล่ม 4-5) ของ สุนทร ปุณโณทก
- 4) คู่มือเลี้ยงปลาตู้ ของ วิริยะ สิริสิงห
- 5) กีฬาไทย ของ สมบัติ จำปาเงิน
- 6) จิตรกรรมไทย ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ

พ.ศ.

- 1) สยามสังคีต ของ พูนพิศ อมาตยกุล
- 2) ปกิณกะเรื่องหนังสือในสมัยรัตนโกสินทร์ ของ นवलจันทร์ รัตนการ
ชุตินา สัจจานันท์ และมารศรี ศิวรักษ์
- 3) เพลงไทยตามนัยประวัติ ของ ครูเงิน (นามแฝง)
- 4) โลกสี่คราม ของ ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล
- 5) การ์ตูนวิทยาศาสตร์ ของ อำนาจ เจริญศิลป์
- 6) ชีวิตใต้ทะเลไทย ของ สุรินทร์ มัจฉาชีพ
- 7) ชีวิตอมตะ ของ ชัยวัฒน์ คุประตกุล

พ.ศ. 2525

- 1) ศิลปนาฏในสองศตวรรษ ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
- 2) คู่มือก่อนเข้าครัว ของ นิลุบล นวเรศ
- 3) แลหลังจีน ของ ประยงค์ อนันทวงศ์
- 4) เลาะยุโรป ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์
- 5) เปลือกหอยของไทย ของ สุรินทร์ มัจฉาชีพ
- 6) เมืองไทย ของ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์
- 7) สมุดภาพลายไทยชุดสัตว์หิมพานต์ ของ สวรรยา

พ.ศ. 2526

- 1) ไปเยี่ยมอาม่าที่เมืองจีน ของ ไมตรี ลิ้มปิชาติ
- 2) ลายสีไทย 700 ปี ของ กำธร สติรกุล
- 3) เรือพระราชพิธีพยุหยาตราชลมารค ของ น.อ. สมภพ ภิรมย์ ร.น.
- 4) ประวัตินักวิทยาศาสตร์ไทย ของ สมบัติ จำปาเงิน

- 5) ว่าวไทย ของ ยุพิน ธาตุศรี
- พ.ศ. 2527
- 1) ชีวิตชาวกรุงเมื่อก่อนศตวรรษมาแล้ว ของ ลาวัลย์ โชติามระ
 - 2) คนไทยกับคนญี่ปุ่นใครจะ.....กว่ากัน ของ ชุนทอง อินทร์ไทย
 - 3) นักเขียน.....นักหนังสือพิมพ์ ของ ประกาศ วัชรภรณ์
 - 4) เที้ยววัดโพธิ์ ของ สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์
 - 5) คอมพิวเตอร์ที่รัก ของ ครรชิต มัลลียงศ์
 - 6) เครื่องจักสาน ของ วินัย วิริยะปานนท์
 - 7) พระบิดาวิทยาศาสตร์ไทย ของ สิงห์โต ปุกหุด
- พ.ศ. 2528
- 1) มองพม่า แลลาว ข้าเลี้ยงจีน ของ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์
 - 2) ทัวร์อินเดียออกเนปาล ของ วัณณะ จุฑะวิภาต
 - 3) แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน ของ รุจ วังษ์
 - 4) บิน 36,000 ไมล์ เที้ยวอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ของคุณหญิง พรพรรณ ธารานุมาศ
 - 5) แม่ชอบฟ้ากว้าง ของ กล้อง สลับลาย
 - 6) ประติมากรรมไทย ของ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
 - 7) พิษสมุนไพรมะ 2 ของ สมสุข มัจฉาชีพ
 - 8) ร. เรือพายไป ของ อัมภา ศรีสวัสดิ์
- พ.ศ. 2529
- 1) ชีวิตที่เลือกไม่ได้ ของ กรุณา กุศลาลัย
 - 2) ไปเมืองนอก ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ
 - 3) ราชบุรีมีไอ้ของ ของ ปรีดา ปัญญาจันทร์
 - 4) การละเล่นหุ่น ของ วดี กัณหทัต และชัยณรงค์ ชวนะชิต
 - 5) ข้าวเกรียบว่าว ของ ประพิณ ออกเวหา
 - 6) เลเซอร์ ของ ชัยวัฒน์ คุประตกุล
- พ.ศ. 2530
- 1) หกรอบแห่งชีวิต ของ คุณหญิงดิฐการภักดี
 - 2) ของสวยของดีครั้งแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง ของ ชงทอง จันท-
รางศู
 - 3) มรดกไม้ ของ จารุพงษ์ จันทรเพชร
 - 4) คนบนดอยเรื่อง อีโก้ ของ สมัย สุทธิธรรม และสมชาย แสงเดช
 - 5) ธงไทย ของ ยุพร แสงทักษิณ

- 6) ผึ้งและน้ำผึ้ง ของ สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ
- พ.ศ. 2531
- 1) ความเข้าใจในศิลปะ ของ น. ณ. ปากน้ำ
 - 2) คิดถึงเวียนนา ของ ขจัดภัย บุรุษพัฒน์
 - 3) “ยาขอบ” ชีวิตและงานของผู้แต่งอมตนิยาย “ผู้ชนะสิบทิศ” ของ ส. พลายน้อย
 - 4) บันทึกจากเกาหลีใต้ ของ ประพนธ์ เรืองณรงค์
 - 5) ดินสอพอง ของ วิริยะ สิริสิงห
 - 6) สนุกกับการปั้น ของ วิริยะ สิริสิงห
 - 7) อาณาจักรสิ่งมีชีวิต เล่ม 1-2 ของ สมสุข มัจฉาชีพ และสุรินทร์ มัจฉาชีพ
- พ.ศ. 2532
- 1) วรรณพิณิจ ของ กฤษณา อโศกสิน
 - 2) ทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์ ของ สมชาย เดชะพรหมพันธ์
 - 3) เรื่อยาว ของ วินัย รอดจ่าย
 - 4) สัตว์ชายฝั่งทะเลไทย ของ สุรินทร์ มัจฉาชีพ
 - 5) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ของ จารุจินต์ นภีตะภัก
- พ.ศ. 2533
- 1) ประวัติภาพยนตร์ไทย ของ โดม สุขวงศ์
 - 2) คนเผาอิฐ ของ สยาม ณรงค์ฤทธิ์
 - 3) บ้านหนังสือในหัวใจ ของ ไพลิน รุ่งรัตน์
 - 4) ปลาตะเพียนใบลาน ของ ณรงค์ฤทธิ์ ศรีสยาม
 - 5) สิ่งพิมพ์คลาสสิก ของ เอนก นาวิกมูล
 - 6) คุยกันฉันคอมพิวเตอร์ ของ ดร. นิตยา กาญจนะวรรณ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3

1. บอกชื่อหนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในปีล่าสุด

2. ยกตัวอย่างชื่อหนังสือสารคดีประเภทเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล ไบรณคดีและมานุษยวิทยา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ และเรื่องทั่วไป ซึ่งได้รับการคัดเลือกชนะการประกวดในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติมาอย่างละ 3 ชื่อ

สรุป

1. หนังสือสารคดี หมายถึง หนังสือที่เสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ความรู้ ความคิดแก่ผู้อ่าน ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านด้วย มีวิธีเขียนเป็นร้อยแก้ว เขียนเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย และใช้ภาษาที่กะทัดรัดสละสลวย

2. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นจำแนกตามลักษณะของเนื้อเรื่องได้ 6 ประเภท คือ สารคดีเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคล สารคดีเกี่ยวกับโบราณคดีและมานุษยวิทยา สารคดีเกี่ยวกับสังคมศาสตร์ สารคดีเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ สารคดีเกี่ยวกับศิลปะ สารคดีเกี่ยวกับเรื่องทั่วไป

3. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นเป็นความเรียงที่มีทั้งประเภทที่เป็นเรื่องจริงจังและประเภทเรื่องเบาๆ โดยทั่วไปมีเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องวิชาการ แต่ผู้เขียนมีวิธีการเขียนที่ทำให้เรื่องยากให้ดูเป็นเรื่องง่าย ใช้ภาษาที่ชวนอ่าน และเข้าใจง่าย จึงเป็นหนังสือที่เป็นที่นิยมสำหรับวัยรุ่นประเภทหนึ่ง

การประเมินผลท้ายบท

1. จงอธิบายลักษณะและประเภทของหนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นโดยละเอียด
2. จงยกตัวอย่างหนังสือสารคดีที่ท่านชอบมาประเภทละ 2 เรื่อง พร้อมทั้งบอกรายละเอียดของหนังสือชิ้นนั้นๆ
3. หนังสือสารคดีสำหรับวัยรุ่นต่อไปนี้จัดเป็นหนังสือสารคดีประเภทใด
 - 1) คู่ยกกันฉันทน์คอมพิวเตอร์
 - 2) การเล่นเกมหุ่น
 - 3) การเมืองเรื่องฆ่ากัน
 - 4) ชีวิตนักเรียนทุนในแดนจึงใจ
 - 5) พิษสมุนไพรมะ
 - 6) พระภูมิเจ้าที่
 - 7) ลายสือไทย 700 ปี
 - 8) ปลาตะเพียนโบราณ
 - 9) ไปเยี่ยมอาม่าที่เมืองจีน
 - 10) แมวไทย